

שימת ה־50 מתיימרת להציג את האנשים היותר משפיעים על חינוך ילדי ישראל. כמו כל רשימה מסוג זה, כמו גם הרשימה מהשנה שעברה, היא מתאפיינת במידה ניכרת של שרירות: מישהו אחר יכול היה להרכיב רשימה אחרת – דומה או שונה בתכלית. רשת מקומוני "העיר" מאמינה שהרשימה המוגשת כאן נערכה בתום לב ובשיקול דעת מדוד על ידי אנשים המכירים מקרוב את מערכת החינוך ומעורים בה. אם כל הרשימה כך, שרירותית במידה רבה, על אחת כמה וכמה מיקום המשתתפים ודירוגם: המופיע במקום ה־25, לדוגמא, בוודאי יכול להשתבץ במקום ה־26, ולהפך. עורכי הרשימה וקובעי הדרוג ביקשו בסך הכל לתת סימנים בנפשות הפועלות – עד כמה מטביעה כל אחת את חותמה על המערכת, לדעתם. יתרה מזאת: המשתתפים, ברובם, אינם מייצגים את עצמם בלבד, אלא גם, ואולי בעיקר, את עמיתיהם – אנשים או ארגונים, שכולם יחד נושאים באחריות לתופעה טיפוסית, חדשה או ישנה, בתחום החינוך; אלמלא היו מייצגים, יתכן מאוד שלא היו נזכרים כלל.

עצם המושג "משפיעים" מחייב הבהרה: השפעה אינה בהכרח לחיוב: יש ויש משפיעים, לכאן ולכאן, לחיוב ולשלילה, ואין למחברי הרשימה אלא לקוות שגוברים המיטיבים על המרעים, לא באמת ספרנו. ויש מי שתרומתם מעורבת – גם לטובה וגם לרעה, וכל קורא ומתעניין ישפוט בעצמו לאן נוטה הכף והאם כבר הוכרעה. →
למקום הראשון ברשימה נודעת חשיבות מיוחדת, אין ספק; ומפאת חשיבותו, היה עלינו

עו"ד חסן ג'בארין, ראש ארגון עדאלה

העורך דין שאילץ את משרד החינוך להכניס גם ישובים ערבים לאזורי העדיפות הלאומית וכמעט גרם לפיטורי 1,500 מורים מצפה ליום בו ארגונו לא יהיה נחוץ

הארגון אחראי ללא מעט עתירות בתחום הזכות לשוויון בחינוך עבור האוכלוסייה הערבית והבדווית בישראל – מדרישה להקמת גני ילדים והסדרת הסעות לבדווים, דרך עתירה לאפשר לילד ערבי בלוד להירשם לבית ספר יהודי ועד לעתירה שדרשה לבטל את מינוי נציג השב"כ כסגן מנהל האגף לחינוך ערבי. בינתיים נראה שיש לו עוד הרבה עבודה לעשות.

הלימודים הבאה עשו לשרת החינוך שחור בעיניים. אלמלא היה בג'צ נעתר לבקשת המשרד לרחות מעט את יישום הפסיקה, לא ברור איך היתה מערכת החינוך עומדת בטלטה הזו. חסן ג'בארין ייסד את ארגון עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל – בשנת 1996, והוא עומד מאז בראשו. יש לו תואר ראשון במשפטים ופילוסופיה מאוניברסיטת תל אביב ותואר שני במשפטים מהאוניברסיטה האמריקנית בושינגטון. הוא מלמד היום בפקולטת למשפטים של אוניברסיטת תל אביב והאוניברסיטה העברית. מאז הקמת עדאלה אחראי הארגון ללא מעט עתירות בתחום הזכות לשוויון בחינוך עבור האוכלוסייה הערבית והבדווית בישראל – מדרישה להקמת גני ילדים והסדרת הסעות לבדווים בכפרים הלא מוכרים, דרך עתירה לאפשר לילד ערבי בלוד להירשם לבית ספר יהודי ועד לעתירה שדרשה לבטל את מינוי נציג השב"כ כסגן מנהל האגף לחינוך ערבי. ג'בארין יסכים בוודאי עם הקביעה כי היום המוצלח ביותר בחיי ארגונו יהיה היום שבו לא יהיה נחוץ עוד – שבו תיעלם האפליה המושרשת כל כך כלפי החינוך הערבי במערכת החינוך. בינתיים נראה שיש לו עוד הרבה עבודה לעשות.

החינוך, טולטלה מערכת החינוך כולה ולגרם כמעט לפיטורי 1,500 מורים. במשך שנים הגדירה המדינה רשימת יישובים מועדפים, בעיקר יישובי גבול ופריפריה, כ"אזורי עדיפות לאומית", דבר שהקנה לאלה הטבות משמעותיות בתחומי החינוך והרווחה. כשהוגשה לראשונה עתירת עדאלה, בשנת 1998, לא היה ברשימה זו ולו ישוב ערבי אחד. במהלך השנים הארוכות בהן התקיימו הדיונים בעתירה הכניסה המדינה, כדי שלא תואשם באפליה, ארבעה יישובים ערביים. אלא שגם בג'צ הסכים בתחילת 2006 עם העותרים מ"עדאלה" כי מדובר בחלוקה מפלה, והורה למשרד החינוך והרווחה לבטל את הגדרת ה"עדיפות הלאומית" ואת חלוקת ההטבות הנובעים ממנה תוך שנה מיום הפסיקה. חודשים חלפו ומשרד החינוך לא פעל להסדרת הנושא, עד שסמוך לסוף מאי השנה, התאריך האחרון שבו מותר לפטר מורים, נזעקו ראשי השלטון המקומי כשהבינו שלא יקבלו את תוספת התקציב עבור אזורי העדיפות, ושלחו מכתבי פיטורים לכ־1,500 מורים. הפגנות של מורים מפוטרים ואיומים של ראשי השלטון המקומי להשבית את פתיחת שנת

שנים האחרונות ניכרת מאוד השפעתה של מערכת המשפט על המתרחש בבתי הספר ועל המדיניות החינוכית. כמה וכמה פסיקות חשובות של בתי המשפט, ובעיקר של בג"צ, שניתנו בשנים האחרונות הכריעו סוגיות עקרוניות של מדיניות חינוכית שהיו שנים במוקד של ויכוח ציבורי ומקצועי. כך קרה, למשל, בנושא שילוב ילדים עם מוגבלויות בחינוך הרגיל במקום החינוך המיוחד – במשך שנים הופנו מרבית הילדים בעלי המוגבלויות אוטומטית למוסדות החינוך המיוחד, למרות מחקרים שהעידו על התועלת בשילובם במערכת הרגילה ולחץ ציבורי תקיף של הורים בעלי עניין, עד לפסיקת בג"צ בנושא. כך קרה השנה גם עם פרקטיקה שהיתה נהוגה שנים על ידי משרד החינוך, והפלתה למעשה את בתי הספר ביישובים הערביים, באמצעות הניסוח הנייטרלי-לכאורה "אזורי עדיפות לאומית". בשל עתירה שהוגשה בנושא על ידי עמותת עדאלה, שיוצגה על ידי העומד בראשה עו"ד חסן ג'בארין, וגם לא מעט בשל רשלנות בפעולתו של משרד

